Ulkoasiainvaliokunta

Perjantai 13.6.2025 klo 9.30—12.40

Läsnä
puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Pekka Haavisto vihr (4, 5) (3 osittain)
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Antti Kaikkonen kesk (1, 2, 4, 5) (3 osittain)
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd (4, 5) (3 osittain)
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Annika Saarikko kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Ville Vähämäki ps (1, 2) (3 osittain)
varajäsen Sanna Antikainen ps (2, 4, 5) (1, 3 osittain)
varajäsen Ville Kaunisto kok (4, 5) (3 osittain)
varajäsen Jukka Kopra kok (1, 2) (3 osittain)
varajäsen Sari Sarkomaa kok (1, 2) (3 osittain)
varajäsen Mikko Savola kesk (4, 5) (3 osittain)
varajäsen Tuula Väätäinen sd

Sihteerit
valiokuntaneuvos Tiina Larvala
valiokuntaneuvos Jonna Savola

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 17 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 56/2025 vp

Valiokunnan lausunto PuVL 4/2025 vp ; C 3
Vastine HE 56/2025 vp UaV 13.06.2025 ulkoministeriö Asiantuntijalausunto ; A 3
Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi ; B 3

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- ulkoministeriö, liite

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun loppuun.

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen muutettuna.

Ed. Haaviston esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä uusi kappale kappaleen 6 perään: ”Suomen liittymispäätös perustui harkintaan siitä, miten kansallisen puolustuksen turvaamisen edellytykset voitiin silloisessa toimintaympäristössä yhdistää Suomen asemaan kansainvälisiä aserajoitustoimia, kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeuksia korostavana maana sekä miten toteuttaa Suomen kansainvälisoikeudelliset velvoitteet. Puolustusvoimat ei tuolloinkaan suosittanut jalkaväkimiinoista luopumista. Suomen liittyminen sopimukseen oli jatkoa Suomen kansainväliselle asevalvonta- ja aseriisuntalinjalle. Sen mukaisesti Suomi on korostanut monenvälisten asevalvontasopimusten merkitystä asevalvonnan ja aseistariisunnan tavoitteiden edistämiseksi globaalisti. Tämän mukaisesti Suomi on liittynyt kaikkiin tavanomaisia aseita koskeviin asevalvontasopimuksiin rypäleasesopimusta (Convention on Cluster Munitions) ja tavanomaiset aseet Euroopassa (TAE) -sopimusta (Treaty on Conventional Armed Forces in Europe) lukuun ottamatta”.

Pj. Koskisen esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä kappaleen 10 perään uusi kappale: ”Ottawan sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen puolustuksen keinovalikoimaan sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta Suomen irtisanomiskirjan tallettamisesta (sopimuksen 20 artiklan 3 kohta). Tätä ennen Suomea sitovat Ottawan sopimuksen velvoitteet täysimääräisesti. Vasta sen jälkeen, kun irtisanominen on tullut voimaan, on mahdollista päättää käyttöön otettavasta asejärjestelmästä ja Geneven sopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 36 artiklan mukaisista toimista. Laillisuusarvioinnissa asejärjestelmää on voitava arvioida suhteessa sen aiottuun käyttötarkoitukseen.”

Muutettiin kappaleen 27 jälkeen oleva väliotsikko ed. Tuppuraisen esityksestä yksimielisesti muotoon ”jalkaväkimiinojen tuotannosta ja kehitystyöstä”.

Lisättiin kappaleen 29 jälkeen seuraavat uudet kappaleet, ed. Tuppuraisen, ed. Saarikon esityksistä neuvottelun jälkeen yksimielisesti: ”Ulkoasianvaliokunta kiinnittää huomiota, että teknologian kehittyminen voi aikanaan mahdollistaa uuden ajan älymiinaratkaisujen toteuttamisen. Suomella on tähän tarvittavaa osaamista ja resursseja. Ulkoasiainvaliokunta pitää hyvänä, että Suomessa käynnistetään välittömästi älykkäiden, uuden teknologian miinojen kehitystyö, yhdessä kotimaisen teollisuuden kanssa. Samalla luodaan mahdollisuus vahvistaa Euroopan strategista autonomiaa uusilla teknologisilla suorituskyvyillä. Tätä näkemystä tukevat myös asiantuntijalausunnot. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että Suomen irtautumisella Ottawan sopimuksesta ei ole tarkoituksena edistää laajamittaisesti jalkaväkimiinojen globaalia kauppaa. Hallituksen esityksessä (s. 9) todetaan, että Ottawan sopimuksen laajan globaalin kattavuuden vuoksi jalkaväkimiinojen kansainväliset markkinat ovat hyvin rajalliset. Jalkaväkimiinojen vientiä säännellään lailla puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012). Puolustustarvikkeiden vienti Euroopan talousalueen ulkopuolelle edellyttää vientilupaa ja Euroopan talousalueen sisällä siirtolupaa tai julkaistua lupaa. Lupaharkinta perustuu kokonaisharkintaan, jossa huomioidaan muun muassa Euroopan unionin neuvoston yhteinen kanta sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta (2008/944/YUTP) sekä kansainvälinen asekauppasopimus (Arms Trade Treaty, ATT; SopS 98 ja 99/2014). Mikäli lupa-asia sitä edellyttää, tulee Puolustusministeriön varmistaa erikseen ulkoministeriöltä, ettei luvan myöntämiselle ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä. ”

Lisättiin pj. Koskisen esityksestä, mm. ed. Vikman ja ed. Lindtman muutoksin kappaleen 38 ensimmäisen virkkeen sanan ”jatkaa” sanan perään sana ”vahvaa”.

Lisättiin ed. Tuppuraisen esityksestä yksimielisesti kappaleen 39 toisen virkkeen sanan ”seurannalla” perään sanat ”ja vaikuttamisella”.

Hyväksyttiin valiokunnan lausumaehdotus pj. Koskisen esityksestä ja keskustelun päätteeksi muutettuna seuraavanlaiseksi: ” Eduskunta edellyttää, että irtisanoessaan Ottawan sopimuksen Suomi jatkaa vahvaa tukeaan humanitaariselle miinatoiminnalle”.

Mietintöön jätettiin vastalause: vas/ed. Honkasalo.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Muut asiat

-

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on keskiviikkona 18.6.2025 klo 11.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Tiina Larvala